

I Sleutels formuleren

I.1 POSITIEF FORMULEREN

Reeks A

1. De polis vermeldt wanneer die clausule van toepassing is.
2. Volgende maand ben ik klaar met mijn stage en kan ik aan het werk.
3. Wij besteden altijd de grootste aandacht aan de verpakking.
4. De vergoeding wordt toegekend wanneer wij het garantiebewijs tijdig hebben ontvangen.
5. Wie wil roken is welkom in de salon.
6. Wie binnen een week betaalt, geniet 3% reductie.
7. Ik heb al enige ervaring want ik heb tijdens de vakantie twee maanden in een confectiebedrijf gewerkt.
8. Wij kunnen leveren vanaf volgende vrijdag.
9. Ons personeel staat tot uw beschikking tot zeven uur.
10. Wij zouden het op prijs stellen als u zo snel mogelijk een nieuwe filter plaatst.
11. Wij herinneren u eraan dat de garantie dertig dagen geldt.

Reeks B

1. Wij rekenen erop dat u het toestel zo vlug mogelijk vervangt, want wij hebben al meer dan 2500 euro verlies geleden.
2. U kan inschrijven tot 15 augustus.
3. Wij zijn ervan overtuigd dat een dergelijk feit zich niet meer zal voordoen en rekenen op een correct optreden van alle medewerkers.
4. Bezoek: alleen ouders en/of partners.
5. Vanaf 15 xxx kunnen wij leveren. Wij danken u voor uw begrip.
6. Hoewel ik pas afgestudeerd ben, beschik ik toch al over enige ervaring. Elk jaar heb ik tijdens de grote vakantie in Bank X gewerkt.
7. Voor uw bekroonde ontwerp, waaraan de hele ploeg heeft meegewerkt, ontvangt u een eervolle vermelding. Premies worden toegekend voor individuele ontwerpen.
8. Om u beter van dienst te kunnen zijn, blijft onze zaak de hele zomer open, ook tijdens de vakantie.
9. Uw dossier is opnieuw besproken. Met genoegen deel ik u mee dat u de desbetreffende documenten volgende week ontvangt.
10. Even geduld a.u.b. We zijn aan het schoonmaken.
(Of: De toiletten op de xe verdieping zijn open.)

I.2 SLEUTEL HOOFDSTUK 6 – TOEGANKELIJKHEID

Toegankelijk schrijven

1. Door die twee jonge vrouwen werd, op eigen verzoek, meegewerkt aan het door de overheid ten slotte toch nog gesubsidieerd onderzoek naar de invloed die het in de industrie werkzaam zijn van moeders had op de gedragingen en het welzijn van hun kinderen.

knelpunt	reden
lange zin	
werd meegewerkt	passief
het... onderzoek	tangconstructie
overheid	abstracte vorm vervangbaar?
gesubsidieerd	vreemde oorsprong niet vervangbaar
het werkzaam zijn	gesubstantiveerde infinitief
gedragingen	abstracte vorm
het welzijn	abstracte vorm vervangbaar?

mogelijke herwerking:

Wat is de invloed op het gedrag en het welzijn van de kinderen als hun moeder in de industrie werkt? Die twee jonge vrouwen hebben op eigen verzoek meegewerkt aan het onderzoek daarover, dat de overheid ten slotte toch nog heeft gesubsidieerd.

[Beginnen met vraagzin, cf. variatie in de zinsbouw]

2. Bij de benadering van het energiebeleid in die achtergebleven gebieden dient de ontoereikendheid van de middelen waarover de sinds eeuwen in armoede levende bevolking beschikt, uiteraard ingecalculeerd te worden.

knelpunt	reden
lange zin	
benadering	abstracte vorm, vage term
het beleid	abstracte vorm: niet vervangbaar?
ontoereikendheid	abstracte vorm lang woord
middelen	vage term: niet vervangbaar?
de... bevolking	tangconstructie
bevolking	abstracte vorm?
incalculeren	vreemde oorsprong
ingecalculeerd te worden	lijdende vorm

mogelijke herwerking

De mensen in die achtergebleven gebieden leven al eeuwen in armoede. Als wij het energiebeleid daar bestuderen, moeten wij er dan ook rekening mee houden, dat zij over te weinig middelen beschikken.

3. Professor X, de ook in het buitenland al lang bekende Nederlandse econoom, die zich de laatste decennia vooral heeft toegelegd op het bestuderen van de mogelijkheden om tot meer inkomensegalisatie te komen, attendeerde ons in een boeiend exposé op het feit dat ook binnen groepen met eenzelfde opleiding sterke inkomensverschillen bestaan, waaruit volgens hem maar weer eens kan worden geconcludeerd dat verschillen in talent en karakter door het onderwijs helemaal niet geëlimineerd kunnen worden.

knelpunt	reden
lange zin	
De... econoom Professor X... attendeerde	tangconstructies
decennia	vreemd woord
het bestuderen	abstracte vorm
mogelijkheden	abstracte vorm
inkomensegalisatie	abstracte vorm vreemd woord lang woord
attendeerde	vreemd woord
exposé	vreemd woord
omslachtig	op het feit dat
inkomensverschillen	lang woord
kan worden geconcludeerd	passief, vreemd woord
geëlimineerd kunnen worden	passief, vreemd woord

mogelijke herwerking

Professor X, de bekende Nederlandse econoom, heeft de laatste tientallen jaren vooral bestudeerd hoe we de verschillen in inkomen kunnen verkleinen. In een boeiende toespraak wees hij er ons op dat ook de inkomens binnen groepen met eenzelfde opleiding duidelijk kunnen verschillen. Daaruit besloot hij onder meer dat het onderwijs verschillen in talent niet weg kan werken.

4. Bij een vergelijking van de door de ondervragers opgestelde beoordelingen met andere, afkomstig van twee leden van het lesgevend personeel die de kandidaten goed kenden, bleek in 51% van de gevallen een correlatie te bestaan, wat een veel beter resultaat was dan verkregen werd bij een vergelijking van de door leden van het lesgevend personeel opgestelde beoordeling met door de kandidaten behaalde graden of de uitslagen van tests waaraan deze waren onderworpen.

knelpunt	reden
lange zin	
De... beoordeling(en)	tangconstructie
vergelijking	abstracte vorm
opgestelde	(verborgen) passief
beoordelingen	abstracte vorm
correlatie	vreemd woord (evt. vakterm)
was	loper
verkregen werd	passief
vergelijking	abstracte vorm
beoordeling	abstracte vorm
behaalde	(verborgen) passief
waren onderworpen	passief

mogelijke herwerking

In ongeveer de helft van de gevallen bleken onafhankelijke ondervragers de kandidaten op eenzelfde manier te beoordelen als de twee leraren die de kandidaten goed kenden. Deze overeenkomst was veel groter dan die tussen het oordeel van de leraren en de graden die de kandidaten hadden behaald of de uitslagen op hun tests.

5. In zijn uiteenzetting wees de minister erop dat in de laatste jaren - wat iedereen zelf kan constateren - de omvang van het wetenschappelijk onderzoek sterk is gestegen en er zo grote bedragen aan besteed worden dat de vraag met de dag door particulieren en openbare geldgevers steeds duidelijker wordt gesteld of het besteden van de middelen wel op een optimale wijze geschiedt.

knelpunt	reden
lange, onpersoonlijk geformuleerde zin	
De vraag... wordt gesteld	tangconstructie
uiteenzetting	abstracte vorm
constateren	vreemd woord
omvang	abstracte vorm
bedragen worden besteed	passief (aanvaardbaar)
de vraag wordt gesteld	passief
particulieren	vreemd woord
particulieren en openbare geldgevers	geen parallelle opsomming
het besteden	abstracte vorm
de middelen	vage term
optimale	vreemd woord
optimale wijze	omslachtig
geschiedt	verouderde vorm

mogelijke herwerking

In zijn betoog wees de minister erop dat het wetenschappelijk onderzoek de laatste jaren sterk toegenomen is. Iedereen kan dat trouwens zelf vaststellen. Bovendien kost dat onderzoek zoveel dat particuliere en openbare geldschietters zich steeds meer afvragen of dat geld wel op de beste manier besteed wordt.

Combinatieoefening

1. Uit een reclameboodschap voor een sterrenkijker

Deze prismalenzen, ontworpen in navolging van de militaire technologie, maken het mogelijk waar te nemen, zelfs bij valavond, door een gesloten raam of op een enorme afstand, zoals bijvoorbeeld gebeurt bij het bestuderen van de kleinste hoekjes van maankraters, net zoals bij een professionele telescoop. Het aankopen ervan is zonder enig risico want als het toestel niet voldoet aan de eisen, kan het kosteloos geretourneerd worden.

knelpunt	reden
te lange zin	
te veel bijzinnen	
tekstperspectief	ontvangersperspectief is beter geschikt
Deze prismalenzen ... maken het mogelijk	tangconstructie
gebeurt	loper
geretourneerd worden	woord van vreemde oorsprong passiefconstructie
het aankopen	gesubstantiveerde infinitief
het bestuderen	gesubstantiveerde infinitief
in navolging van	omschrijving met een abstract woord
kosteloos	abstract woord
telescoop	woord van vreemde oorsprong voldoende ingeburgerd?
waar te nemen... net zoals bij een ...	tangconstructie
maken het mogelijk	omslachtige omschrijving

mogelijke herwerking

Met deze lenzen kan u zeer goed waarnemen, zelfs bij valavond, door een gesloten raam of op een enorme afstand. U kan dus bijvoorbeeld de kleinste hoekjes van maankraters bestuderen, net zoals met een professionele sterrenkijker. Dit komt doordat de prismalenzen ontworpen werden op basis van militaire technologie. Uw aankoop van dit toestel is zonder enig risico: als het niet voldoet aan uw wensen, kan u het op onze kosten terugsturen.

2. Uit een computerhandleiding

De problemen waarop u bij de installatie van de computer en het in gebruik nemen ervan stoot, hoeven niet uniek te zijn. In de handleiding vindt u een aantal oplossingen. Controleer of u de computer niet op de verkeerde wijze hebt aangesloten. De in deze handleiding beschreven en opgeloste problemen zullen door uzelf verholpen kunnen worden. Als het probleem zich blijft voordoen, kan u beter een beroep doen op een deskundig iemand die daartoe in staat is.

knelpunt	reden
tekstperspectief	ontvangersperspectief is beter geschikt, behalve wanneer een mogelijke foute aansluiting ter sprake komt. Daar kan het ontvangersperspectief verwijtend overkomen.
Als het probleem ...	binding met vorige zin
Controleer of...	binding met vorige zin
De in deze computer ...	binding met vorige zin
de in deze handleiding beschreven en opgeloste problemen	tangconstructie
de problemen waarop u ... stoot	tangconstructie
door uzelf verholpen kunnen worden	passief
een deskundig iemand die daartoe in staat is	omslachtige formulering dubbel op
het in gebruik nemen	gesubstantiveerde infinitief inhoudelijk niet noodzakelijk
installatie	abstract woord
op verkeerde wijze	omslachtige formulering

mogelijke herwerking

De problemen waarop u stoot wanneer u de computer installeert, hoeven niet uniek te zijn. In de handleiding vindt u een aantal oplossingen. Controleer steeds eerst of de computer niet verkeerd aangesloten werd. Vaak zal u de problemen met de tips uit de handleiding zelf kunnen oplossen. Wanneer het probleem zich echter blijft voordoen, kan u beter een beroep doen op een deskundige.

I.3 VERBANDEN

Tekst A

De minister van Verkeer heeft onlangs de maximumsnelheid op de Nederlandse autowegen verhoogd tot 120 km/u. **Daarnaast** heeft hij/zij **ook** de Rijkspolitie opdracht gegeven de snelheidscontrole op autowegen te verscherpen.

De Rijkspolitie zal vanaf volgende week extra maatregelen treffen. **Zo** zal de verkeerspolitie vier eenheden van elk tien agenten inzetten, **die** gedurende de hele diensttijd enkel nog de snelheid op autowegen controleren. **Bovendien** worden in de loop van de volgende weken tien extra flitspalen langs de autowegen geplaatst. **Ook** de dienst Luchtvaart van de Rijkspolitie wordt ingezet. Gedurende enkele uren per dag zal **die** dienst automobilisten opsporen die de maximumsnelheid extreem overschrijden.

De ‘pakkans’ zal door **al deze** maatregelen aanzienlijk vergroten. **Toch** beweert de woordvoerder van de politie dat het niet de bedoeling is om meer processen-verbaal uit te schrijven. **Wel** moeten de controlemaatregelen de mentaliteit van de automobilist veranderen.

Tekst B

De heer Uytterven, personeelschef bij een groot bedrijf, hield gisteren een lange uiteenzetting voor een groep pas afgestudeerden. Hij wees **hen** op een aantal elementen die heel nuttig kunnen zijn voor al wie werk gaat zoeken. Heel wat sollicitanten weten **immers** niet hoe ze zich moeten voorbereiden op een sollicitatiegesprek en maken **daardoor** vaak een slechte beurt.

Zo onderschatten **sommigen** het belang van een goed voorkomen. **Zij** verschijnen erg onverzorgd op een sollicitatiegesprek of ze gedragen zich los en verzorgen hun taal niet. **Nochtans** vinden veel selecteurs het uiterlijk en het taalgebruik van sollicitanten zeer belangrijk.

Sollicitanten die **wel** weten hoe ze een sollicitatiegesprek moeten aanpakken, zijn **dan ook** weerbaarder en hebben een voorsprong op hun concurrenten.

Tekst C

In de Oudheid nam een redenaar vaak ruim de tijd. Bepaalde redenaars konden hun gehoor urenlang boeien. **Zo** wordt van Demosthenes verteld dat hij eens door Aeschines drie uur lang werd aangeklaagd en dat hijzelf **even lang** sprak om die beschuldigingen te weerleggen. Het hele publiek zou **de twee toespraken** geboeid hebben aangehoord.

De moderne mens kan **echter** minder lang luisteren dan het publiek in de Oudheid. **Nu** is na **meer dan** een uur de opnamecapaciteit van de meeste toehoorders bereikt **en dan** worden ze onrustig. Een spreker moet **dus zeker** niet langer dan een uur aan het woord zijn. **Soms** is **zelfs** een half uur spreektijd al te veel.

Tekst D

Maandag is er een spontane staking uitgebroken bij Mount Pleasant in Londen, het grootste postkantoor van Groot-Brittannië. De ambtenaren protesteren tegen het in gebruik nemen van een elektronische sorteermachine, **die** 30 maal sneller werkt dan een gewone werkmans. Er was **echter** geen stemming gehouden over de vraag of de postbeambten zouden beginnen te staken of niet. **Daarom** heeft een rechtbank de staking illegaal verklaard. **Daarop** heeft de vakbond de postbeambten gevraagd opnieuw aan het werk te gaan **want** bij een illegale staking riskeert **hij** een zware boete. **Nadat** besloten was opnieuw aan de slag te gaan, keerden de 750 postbeambten van Mount Pleasant dinsdag terug naar hun werk.

Tekst E

Vorige week bracht een afvaardiging van het Vlaams Economisch Verbond in Washington een bezoek aan het hoofdkwartier van de Wereldbank, de belangrijkste internationale instelling inzake ontwikkelingshulp. De afvaardiging van het VEV had **er** een gesprek met de Belgische bestuurder, J.d.G. **Die** verwonderde zich over het geringe aantal Belgen dat bij de bank werkzaam is. Een benoeming bij de Wereldbank is **immers** een van de beste referenties die een jong academicus zich kan voorstellen **want** wie na enkele jaren in Washington naar België terugkeert, vindt onmiddellijk een baan op hoog niveau. Ondervertegenwoordiging in de Wereldbank speelt **ook** in het nadeel van ons bedrijfsleven. Het VEV wil **daarom** dringend wat gaan doen aan die ondervertegenwoordiging.

I.4 CORRECTHEID

Reeks A

1. Na de scharnieren gesmeerd te hebben, konden wij de deur beter openen.
Beknopte bijzin; onderwerpen komen niet overeen.
2. Na een ernstige waarschuwing van de minister verbood de burgemeester de bewoners hun zelf gekweekte groenten te eten.
Negatie te veel
3. Als je in dat bedrijf binnenkomt, valt het op dat alles er zo stil is. In de kantoren hoor je geen enkele schrijfmachine.
Er ontbreekt een schakel; met als - dan worden elementen verbonden die niets met elkaar te maken hebben. Als je binnenkomt, hoor je niets: zelfde voornaamwoord.
4. Ik heb de nieuwe gegevens over het onderzoek gelezen en tot mijn verwondering geconstateerd dat de zaak niet gunstig verloopt.
Zet bij elkaar wat bij elkaar hoort.
5. In dat land bestaan er geen echte anti-bewegingen, maar de methodiek van het stichten van verwarring, het opwekken van ontevredenheid en het veroorzaken van moeilijkheden is wel aanwezig.
Congruentiefout
6. Hij heeft helemaal geen rekening gehouden met wat wij hebben gevraagd.
Dubbele negatie
7. De volksvertegenwoordiger was nog maar juist binnen, toen hij een regen van verwijten over zijn hoofd kreeg.
Beknopte bijzin: het onderwerp van hoofd- en bijzin moet hetzelfde zijn.
8. Vanaf 1 juni tot 1 september is het mogelijk voor de vrouwelijke bevolking van Lommel boven de 30 jaar, bij de huisarts een onderzoek te laten doen ter opsporing van gezwellen.
Zet niet bij elkaar wat niet bij elkaar hoort.
9. Om u niet onnodig te laten wachten tijdens het spreekuur, verzoeken wij u een volgnummer te trekken.
Hier is de dubbele ontkenning nodig.
10. Een benzine- of gasbrander beschadigt de leiding en wordt dus liever niet gebruikt.
Samentrekking: de functie van benzine- of gasbrander is verschillend, resp. onderwerp en lijdend voorwerp.
11. Deze service bieden wij u gratis aan; hij bespaart u veel tijd en moeite.
Samentrekking: verschillende functie van service
12. De hele directie, de boekhouder inbegrepen, zal aanwezig zijn op de persconferentie en een relaas van het voorval geven.
Directie is enkelvoud: congruentiefout.

13. Ik heb hem een brief geschreven en hem gefeliciteerd.
Hem is resp. meewerkend en lijdend voorwerp. De samentrekking is niet correct.
14. In de periode van de unitaire staat hebben de provincies goed werk verricht, maar vandaag hebben ze een heel andere opdracht.
Hebben is hulpwerkwoord en zelfstandig werkwoord. De betekenis verschilt, dus mogen we niet samentrekken.
15. Wij bieden graag onze diensten aan uw firma aan. Bij ons kan u terecht voor alles wat de moderne kantooruitrusting betreft.
Uw firma. De lezer wordt met u aangesproken.
16. In sollicitatiegesprekken laten we de kandidaten hun motivatie toelichten. Wanneer zij dan niets anders antwoorden dan enkele vage algemeenheden, weten we dat zij geen geschikte kandidaten zijn.
Met hij kunnen we niet naar kandidaten verwijzen. We waren begonnen met we (laten we), dan kunnen we verder niet je gebruiken.

